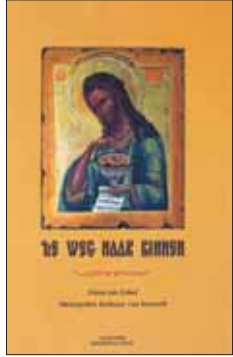

WOORD, KLANK & BEELD

BOEK SPIRITUALITEIT

School van gebed
Anthony Bloom

Metropoliet Anthony Bloom (1914-2003), ook Anthony van Sourozh genoemd, was voor Groot-Brittannië aartsbisschop van de Russisch-orthodoxe Kerk in ballingschap. Zijn levensloop oogt wonderlijk. Hij was de zoon van een Russische diplomaat, die na de Oktoberrevolutie in Rusland in West-Europa verzeilde. Andreï (André), zoals hij aanvankelijk heette, studeerde fysica en geneeskunde in Parijs en was tijdens de Tweede Wereldoorlog actief als arts. In zijn late tienerjaren onderging Bloom een mystieke ervaring. Hij legde in de Russisch-orthodoxe Kerk monastieke geloften af, werd priester en later bisschop. Bloom was ook de auteur van bijzondere boeken die hun plaats verdienen in de recente orthodoxe geestelijke literatuur.

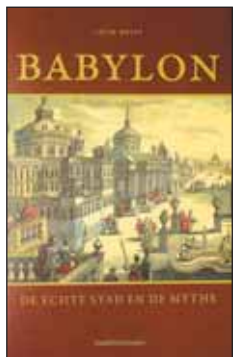
De kleine orthodoxe uitgeverij Logos uit Tilburg brengt een van Blooms boeken uit over het gebed. Het dateert uit 1970, maar leest nog altijd vlot en put zowel uit de kerkvaders als het moderne leven. De auteur herhaalt de grote thema's uit de aloude gebedsleer

van de orthodoxe Kerk. Uitgangspunt is dat de mens eigenlijk afgesneden is van God en dat we allen arm zijn. „We bestaan, omdat anderen ons hebben gewild en ter wereld gebracht. We hebben er zelf niets voor gedaan. Het was geen daad van onze vrije wil. We hebben het leven niet zo in de hand, dat niemand het ons kan afnemen. Alles wat we zijn en alles wat we hebben, is dan ook kortstondig in deze zin”, schrijft hij. Het komt er vervolgens op aan bij God te gaan aankloppen, „van dieper en dieper in jezelf gaan, je gebed op jezelf richten, en jezelf naar het punt brengen waar een deur is om aan te kloppen, het punt waar er kan worden opgedaan, dan zal er een moment komen dat de deur zal opengaan, maar dan moet jij een naam voor God hebben”.

De oude christelijke traditie van gebed, zo leren we, is voldoende rijk om ook vandaag zingevend te zijn en antwoord te bieden op vragen van mensen. In het boek is ook een interview met metropoliet Anthony opgenomen alsook een uitgebreide bibliografie. (EDS)

Metropoliet Anthony van Sourozh, *De weg naar binnen. School van gebed*, Uitgeverij Orthodox Logos, Tilburg, 2010, 135 blz., 15,45 euro, ISBN 978 90 8115 554 0, verkrijgbaar via www.orthodoxlogos.com.

BOEK GESCHIEDENIS

Babylon,
mythe en geschiedenis
Tom Boiy

De stad Babylon heeft in de Bijbel een geladen betekenis. Zo was er de Babylonische ballingschap van het joodse volk, waardoor de naam van de stad synoniem werd van het kwaad in de wereld. Ook het Nieuwe Testament, met name het boek Openbaring, herneemt het negatieve beeld en noemt Babylon als een 'hoer'. In het eerste boek van de Bijbel is de toren van Babel – een duidelijke verwijzing naar de tempeltorens van de stad – het

begin van verdeeldheid tussen de mensen.

Tom Boiy, expert in oude geschiedenis, ontdoet het verhaal van een van de grootste steden uit de oudheid van alle mythen en schrijft compact haar geschiedenis. Was het een sprookjesstad, een machtscentrum of een handelsmetropool? Veel aandacht is er voor hoe de stad er uitzag en hoe ze er nu uitziet.

De historische site is te vinden op zo'n 70 kilometer ten zuiden van Bagdad en tot vóór kort bevond zich een Amerikaans legerkamp op een deel van de ruïnes. De glorie van weleer is vergaan. (EDS)

Tom Boiy, *Babylon. De echte stad en de mythe*, Davidsfonds, Leuven, 106 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 5826 719 1.

CD KLASSIEK

Hobo Ludens?
Bach en Telemann

Paul Goodwin met het King's Consort spelen overtuigend prachtige hoboconcerto's van Bach en Telemann. Van Bach wisten we al hoezeer hij de hobo en de oboe d'amore naar waarde

schatte. Hij componeerde voor de instrumenten immers prachtige passages in zijn cantates en missen. We zijn niet verrast dat zijn hoboconcerten er ook mogen zijn. Helaas, zoveel zijn het eigenlijk niet. De uitvoerders op deze cd moesten ook twee van de concerto's reconstrueren. Omdat Bach in een latere fase van zijn leven vaak oudere composities voor andere bezettingen herwerkte, konden de originele werken worden 'hersteld'. De musici vertrokken vanuit de latere omgewerkte versies om terug te keren naar het 'originele' werk. Feit is dat de reconstructie alleszins technisch klopt en bovendien heerlijk klinkt.

De beide aanvullende concerto's van Telemann zijn daarentegen wel door de componist zelf gepubliceerd. Enerzijds was hij van oordeel dat het nuttiger was dat zijn werk aldus een ruimer

publiek bereikte dan enkel de happy few. Anderzijds gebeurde dat, ook omdat de snuggere *Musikdirektor* uit Hamburg doorhad dat er met het publiceren van muziek een extra boterham te verdienen viel. We moeten hem voor dit commerciële instinct niet verwijzen, integendeel. Dankzij zijn zakelijke inzicht hoeven muzikanten vandaag zich alvast niet het hoofd te breken over hypothetische reconstructies... (JC)

Bach & Telemann, Oboe & Oboe d'amore Concertos, door Paul Goodwin (hobo en oboe d'amore) en het King's Consort onder leiding van Robert King, hypérion (distributie Laval), helios reeks, CDH 55269, 9 euro.

CD RELIGIEUS

Carols
Polyphony

Niettegenstaande het feit dat het nog zomer is, presenteren we graag een van de aller-

mooiste overzichten van het Engelstalige kerstrepertoire. Gloednieuw is de opname zelf niet meer, want ze gaat terug tot 1996, tien jaar na de oprichting door dirigent Stephen Layton van zijn ongenaakbaar knappe koor Polyphony.

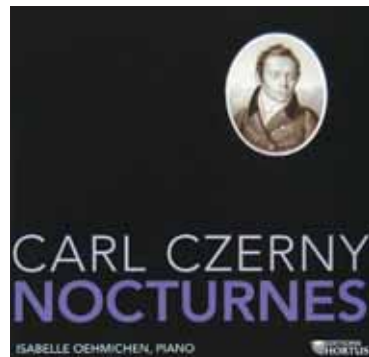
De negentwintig liederen, met een verstandige mix tussen gregoriaans en modern, zijn ronduit schitterend vertolkt, terwijl meerdere liederen glorieuze zangprestaties opleveren. Uitgevoerd wordt werk van Howells, Warlock, Leighton en Walton. Heel aantrekkelijke *carols*, bezonnen en bezinnend en onbeschaamd spiritueel.

Een prachtige plaat deze, die het hele jaar door te smaken valt, want het mysterie van Gods geboorte in kleine mensen mag

gerust als 'groots' worden bestempeld. (JC)

O Magnum Mysterium. A Sequence of Twentieth-century Carols and Sarum Chant, door Polyphony onder leiding van Stephen Layton, Hypérion (distributie Laval), Helios-serie, CDH55216, 9 euro.

CD KLASSIEK

Pianomuziek
Carl Czerny

Met de handboeken van Carl Czerny krijgen alle beginnende pianisten af te rekenen. Nochtans schreef deze Tsjechische componist ook zelf goede muziek, die vandaag het beluisteren waard blijft. Hij haalt misschien niet het topniveau van zijn leraar Beethoven of van zijn leerling Liszt, maar die waren dan ook uitzonderlijk. Czerny's nocturnes echter, op deze cd gespeeld door de Franse klaviervirtuoze Isabelle Oehmichen, verdienen beslist hun plaats in het repertoire. Onze oren zijn zo verwend met al die uitvoeringen van Chopin's geniale scheppingen, dat we wellicht de eigenheid van

Czerny's werk ook op dit punt onderschatten.

Wat zijn die fameuze 'nachtstukken' ofte nocturnes nu eigenlijk? Het gaat om het logische gevolg op de serenades en de romances. Een serenade was oorspronkelijk een avondlijk gezang van een verliefde zanger onder het balkon van zijn beminde. Een romance beklemtoonde al wat meer de nachtelijke sfeer. De nocturne verplaatste diezelfde liefdesscène nu vanonder het balkon naar de kamer. Die sentimentele achtergrond voelen we vandaag nog nauwelijks aan, omdat de zeden veel losser zijn geworden.

Belangrijk voor piano-nocturnes is dus de nachtelijke stemming, waarin liefdesgevoelens opbloeien evenals het spel van twee stemmen: de lyrische melodie die vertoeft in het hogere register en de begeleidende, soms zelfs smekende bas. We zouden kunnen zeggen dat het gaat om twee geliefden, een verleider en een ontwijkende partij. Uiteraard leidt al die romantiek tot spanningen en het spreekt dan ook vanzelf dat de nocturne ook steeds ruim voorziet in momenten van 'decompressie' van de passies en van (voorlopig) tot rust komen.

Bij Chopin, grootmeester in het genre, is dit alles op geniale wijze aanwezig. Maar ook Czerny's nocturnes zijn knap in opbouw en

vertelkracht. Zeventien stuks speelt Oehmichen hier. Zedatereen allemaal van na 1830. De eerste acht, gecomponeerd tussen 1830 en 1835, zijn heel melodieuze en lyrisch. Dan volgt opus 604 met acht hoogst virtuoze en onderling samenhangende nocturnes uit 1840. Ze beelden de verschillende fasen van zo'n liefdesscène uit: flirt, verlangen, overreding, woede, excuus, troost, bezinning en ten slotte vreugde. Virtuosoos, maar technisch bijzonder moeilijk! *La Reine* uit 1842 staat op zichzelf en vormt een waardig besluit.

In tegenstelling tot zijn tijdgenoot Chopin blijkt Czerny nog niet geheel doordrongen van de volle romantiek. Zijn muziek blijft helder en heeft niet het duistere en diep melancholische randje dat de nocturnes van Chopin kleurt. Maar het is wel heel knap pianowerk van misschien wel van een miskend genie. (JC)

Carl Czerny, *Nocturnes*, door Isabelle Oehmichen, piano, wereldpremière, Editions Hortus (distributie Laval), Hortus 074, 22,45 euro.